

i denne Henseende særdeles forandret sig i de senere Aar, og en Bevidsthed og Erkjendelse af, at det burde være anderledes, troer jeg at kunne antage at være temmelig almindelig.

Der er af den høitærede Cultusministers Formand bebudet et Lovforslag om Almueffolevæsenets Ordning; ja, vissefængen anseer jeg dette Lovforslag for i høi Grad nødvendigt og paastrængende, men det er tillige min fulde Overbeviisning, at ikke alene Almueunderviisningen, men ogsaa vort øvrige Underviisningsvæsen trænger til en Lov, og at hverken den offentlige Mening eller den offentlige Trang vil blive fyldestgjort, førend der foreligger en organisk Lov, som omfatter hele vort Underviisningsvæsen fra det øverste til det nederste, en Lov, som sætter alt vort Underviisningsvæsen i en organisk Forbindelse, saaledes, at det ene Led griber ind i det andet og udgjør et Hele, forsaavidt det er muligt; thi jeg overseer ingenlunde, at det er umuligt at tilveiebringe en organisk Forbindelse imellem Skoler, der have Halvdags-Underviisning, og andre Skoler, som have Heeldags-Underviisning; men dersom Cultusministeren vil foreslagge en Lov om Almueffolevæsenet, saa vil han selv føle, at han vil komme i Forlegenhed med den, saasnart Spørgsmaalet er om Underviisningen i Kjøbstæderne; thi allerede der begynde Vanskelighederne. Det er min Overbeviisning, at Regjeringen bør sætte sig i Forbindelse med Communerne og i Forbindelse med dem overveie de Forhold, under hvilke Underviisningen kunde ordnes paa de forskjellige Steder, for at man overalt i hele Landet paa forskjellige Steder kan faae saadanne Anstalter, som efter Omstændighederne gjøres ønskelige, men Regjeringen ingenlunde bør affinde sig med og derpaa trække sig tilbage fra Communerne, saaledes som den gjør det i dette Tilfælde med Hensyn til Slagelse Skole, og som tidligere er steet med Hensyn til andre Skoler, idet den overlader til Communerne selv at danne Underviisningsanstalter, som de ville være i den allerstørste Forlegenhed med, hvorledes de skulle indrette, og med hvad Maal de skulle give dem, eftersom disse Underviisningsanstalter ville mangle Tilknætningspunkter baade foroven og forneden; og

ikke blot Communen vil være i Forlegenhed med at ordne dem, men ogsaa Foreldrene ville være i Forlegenhed med at benytte dem, medens Regjeringen vil trække sig tilbage fra dem, netop i samme Dieblis, som den erkjender Berettigelsen af Realunderviisningens Betydning. Jeg kan derfor ingenlunde fra det almindelige Standpunkt finde det hensigtsmæssigt, at Slagelse Skole opgives paa den Maade, som den nu er det, og det overlades til Communen at ordne en Skole, uden at der tænkes paa, at sætte den i Forbindelse med nogen anden Underviisningsanstalt. Den Foranstaltning, som er bleven truffen med Hensyn til Slagelse, var ogsaa tidligere paaantænkt med Hensyn til Rønne. Jeg anseer det for særdeles heldigt, at denne Foranstaltning er bleven forandret, og at der er paaantænkt, at give Rønne Skole en anden Indretning; jeg anseer det for ligesaa heldigt, at der i det andet Thing er blevet foreslaaet en Forandring, som ogsaa er tiltraadt af den høitagtede Cultusminister, hvorved Rønne Skole ikke alene bliver en Realskole, men indeholder ogsaa den største Deel af en udvidet lærd Skoles Underviisning. Det er efter min Mening af den største Vigtighed for Bornholm, at den faaer en dygtig Skole; denne Landsdeels isolerede Beliggenhed har gjort, at den paa ingen Maade saaledes kan blive paa- virket af den almindelige Kulturstrømning, som de øvrige Dele af Landet. En meget mangelfuld Communication med den øvrige Deel af Riget er først i den sidste Tid begyndt at afhjælpes; deraf følger naturligt, at Beboerne af en saa fjern Landsdeel ikke have kunnet undgaae at lide derunder i forskjellige Henseender, uagtet netop dette Landsrige Udstyrelse af Naturen i mange Henseender gjorde det ønskeligt, at der var dygtige Kræfter, som der kunde blive satte i Bevægelse. Men idet jeg er overbevist om, at Regjeringen deler denne Mening om Vigtigheden for Bornholm af en dygtig Underviisning gennem dens høiere Skoler, saa maa jeg paa den anden Side tilstaae, at jeg ikke kan føle mig tilfredsstillet ved det Forslag, som her foreligger om den Maade, hvorpaa Forholdet skal ordnes. Det sees, det siges ikke udtrykkeligt, men det kan